

Cuprins

ABREVIERI	5
CURSUL 1. NOȚIUNI GENERALE DESPRE PROCLAMAREA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI.....	7
1. Consiliul Europei și proclamarea drepturilor omului	7
2. Curtea Europeană a Drepturilor Omului.....	9
2.1. Organizarea și funcționarea Curții	10
2.2. Procedura în fața Curții.....	10
2.3. Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului	13
CURSUL 2. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND DREPTUL LA ACȚIUNE ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	14
1. Titularii acțiunii	14
2. Calitatea de victimă	14
3. Condițiile de admisibilitate.....	17
3.1. Generalități	17
3.2. Epuizarea căilor de recurs intern	18
3.3. Respectarea termenului de 6 luni.....	20
3.3.1. Data de la care începe să curgă termenul de 6 luni.....	20
3.4. Cererea să nu fie anonimă.....	21
3.5. Non bis în idem.....	21
3.5.1. Cererile redundante.....	22
3.5.2. Cererea să nu fi fost supusă unei alte jurisdicții internaționale	22
3.6. Cererea abuzivă	23
3.7. Incompatibilitatea cererii cu dispozițiile Convenției sau ale Protocoloalelor sale	23
3.8. Cererea să nu fie vădit nefondată.....	24
3.9. Criteriul prejudiciului minim (prejudiciul nesemnificativ).....	25
4. Principii directoare și metode de interpretare	26
4.1. Aplicarea directă a Convenției.....	26
4.2. Principiul subsidiarității.....	27
4.3. Marja națională de apreciere.....	27
4.4. Caracterul efectiv al drepturilor garantate și interpretarea dinamică și evolutivă a prevederilor Convenției.....	28
4.5. Interpretarea autonomă a dispozițiilor Convenției.....	29
CURSUL 3. DREPTUL LA VIAȚĂ.....	30
1. Generalități	30
2. Titularii dreptului la viață. Persoanele care pot sesiza Curtea	31
3. Probleme speciale privind dreptul la viață. Limitele temporale dreptului la viață	31
4. Dreptul de a muri. Euthanasia. Moartea medical asistată.....	32
5. Obligațiile ce revin statelor în baza art. 2 din Convenție.....	32

5.1. Obligațiile pozitive	33
5.2. Obligația de prevenire.....	33
5.3. Obligația procedurală de a efectua o anchetă efectivă.....	35
6. Limitări ale dreptului la viață	37
6.1. Pedepsa capitală.....	37
6.2. Recurgerea la forța letală.....	38
CURSUL 4. INTERZICEREA TORTURII ȘI A PEDEPSELOR SAU TRATAMENTELOR INUMANE SAU DEGRADANTE	40
1. Noțiune și caracterizare	40
2. Nivelul de gravitate	41
3. Tortura	41
4. Tratamentele inumane	42
5. Pedepse inumane sau degradante.....	46
6. Tratamentele degradante.....	47
7. Sarcina probei în caz de tortură, tratamente inumane sau degradante	51
8. Obligațiile autorităților statale ce decurg din art. 3	51
8.1. Obligația de a preveni actele contrare art. 3	51
8.2. Obligația de a efectua o anchetă efectivă.....	52
9. Comitetul pentru Prevenirea Torturii.....	53
9.1. Constatările Comitetului pentru Prevenirea Torturii privind România	54
CURSUL 5. INTERZICEREA SCLAVIEI ȘI A MUNCII FORȚATE.....	56
1. Noțiuni generale	56
2. Interzicerea sclaviei și a aservirii.....	56
2.1. Sclavia și aservirea. Noțiune.....	56
3. Interdicția muncii forțate sau obligatorii	57
4. Obligații pozitive	58
5. Limite ale noțiunilor de „muncă forțată sau obligatorie”	58
CURSUL 6. DREPTUL LA LIBERTATE ȘI LA SIGURANȚĂ.....	61
1. Noțiune și caracterizare	62
2. Privarea de libertate	62
3. Privarea de libertate licită (Regularitatea detenției)	64
4. Privările de libertate permise de art. 5 par. 1 din Convenție	66
5. Garanțiile persoanelor private de libertate.....	73
5.1. Dreptul de a fi informat asupra motivelor arestării.....	73
5.2. Dreptul de a fi prezentat în fața unui magistrat	74
5.3. Dreptul persoanei arestate sau deținute de a fi judecată într-un termen rezonabil sau de a fi pusă în libertate pe parcursul procedurii.....	77
5.6. Dreptul la reparație în caz de detenție ilegală.....	81
CURSUL 7. DREPTUL LA UN PROCES ECHITABIL	83
1. Noțiune și caracterizare	83
2. Domeniul de aplicare.....	84

3. Beneficiarii garanțiilor prevăzute de art. 6 par. 1	84
4. Instanțele în fața cărora se aplică art. 6.....	84
I. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE CU CARACTER CIVIL	85
1. Noțiunea de „contestație ce poartă asupra”	85
2. Noțiunea de „Drepturi și obligații”	86
3. Noțiunea „cu caracter civil”	86
II. NOȚIUNEA DE „ACUZAȚIE ÎN MATERIE PENALĂ”	89
1. „Acuzație”	89
2. „Materie penală”	90
3. Garanțiile procesului echitabil	92
3.1. Dreptul de acces la instanță	92
3.1.1. Exigențele dreptului de acces la instanță	93
3.1.2. Dreptul de acces la instanță – drept concret și efectiv	93
3.1.3. Renunțarea la accesul la justiție	95
3.1.4. Limitări	95
3.2. Garanții privitoare la instanță	97
3.2.1. Dreptul la un tribunal independent și imparțial stabilit prin lege	97
3.3. Garanțiile procedurale	101
3.3.1. Dreptul la un proces echitabil	101
3.3.2. Egalitatea armelor și contradictorialitatea	101
3.4. Publicitatea procesului.....	104
3.5. Termenul rezonabil (Durata procedurii)	105
3.5.1. Determinarea duratei procedurii	106
3.5.2. Aprecierea termenului rezonabil.....	107
3.5.3. Dreptul la un recurs intern	109
3.6. Prezumția de nevinovăție.....	109
3.7. Administrarea probelor	112
3.7.1. Martorii	113
3.7.2. Expertizele	113
3.7.3. Folosirea martorilor anonimi și a agenților provocatori	113
3.7.4. Probele ilegale	114
3.8. Motivarea hotărârilor judecătorești.....	115
3.9. Dreptul de a compărea personal în instanță	116
3.10. Dreptul la tăcere și dreptul de a nu se autoincrimina.....	117
3.11. Alte probleme legate de judecarea echitabilă a unei cauze.....	118
4. Garanții specifice acordate acuzatului într-un proces penal	119
4.1. Dreptul de a fi informat cu privire la natura acuzației	119
4.2. Dreptul persoanei acuzate de a dispune de timpul și facilitățile necesare apărării	120
4.3. Dreptul la apărare	122
4.3.1. Dreptul de a se apăra singur.....	122
4.3.2. Dreptul de a fi asistat de un avocat ales.....	122
4.3.3. Dreptul la asistență gratuită	123
4.4. Dreptul acuzatului de a interoga martorii din proces.....	124
4.4.1. Dreptul de a pune întrebări martorilor acuzării	124
4.4.2. Dreptul de a cita și de a audia martorii apărării	126

4.5. Dreptul de a fi asistat gratuit de un interpret	126
CURSUL 8. NICIO PEDEAPSĂ FĂRĂ LEGE	127
1. Noțiune și caracterizare	127
2. Principiul legalității incriminării și pedepselor.....	127
2.1. Domeniul de aplicare.....	128
2.2. Noțiunea de „legalitate”.....	128
3. Principiul neretroactivității legii penale.....	129
4. Excepție de la principiul neretroactivității legii penale	130
CURSUL 9. DREPTUL LA VIAȚĂ PRIVATĂ.....	131
1. Noțiune și caracterizare	131
A. Viața privată.....	132
A.I. Dreptul la viață privată personală.....	132
A.II. Dreptul la viață privată socială.....	136
A.III. Dreptul la un mediu înconjurător sănătos	136
B. Dreptul la viață de familie.....	137
C. Dreptul la domiciliu	142
D. Respectarea dreptului la corespondență.....	144
2. Ingerința în exercitarea drepturilor garantate de art. 8 din Convenție	145
2.1. Condițiile ingerinței.....	145
CURSUL 10. LIBERTATEA DE GÂNDIRE, DE CONȘTIINȚĂ ȘI DE RELIGIE.....	150
1. Noțiune și caracterizare	150
2. Titularii drepturilor prevăzute de art. 9.....	150
3. Libertatea de gândire	151
4. Libertatea de conștiință.....	151
5. Libertatea religioasă	152
6. Raportul dintre religie și stat.....	153
7. Relațiile dintre cult și membrii săi.....	154
8. Libertatea de manifestare a religiei și a convingerilor religioase	154
9. Aplicații practice.....	155
10. Limite ale drepturilor prevăzute de art. 9	156
CURSUL 11. LIBERTATEA DE EXPRIMARE	158
1. Noțiune și caracterizare	158
2. Libertatea de opinie	159
3. Libertatea de informare.....	159
4. Domeniul de aplicare al art. 10.....	160
5. Libertatea de exprimare și presa	160
6. Regimul de autorizare.....	161
7. Îndatoriri și responsabilități	161
8. Protecția surselor	162
9. Libertatea de exprimare și dezbaterile politice	163
10. Libertatea de exprimare și administrarea justiției.....	164

11. Obligațiile statelor în baza art. 10.....	165
12. Limitele libertății de exprimare	166
13. Noțiunea de ingerință.....	166
13.1. Ingerința să fie prevăzută de lege	167
13.2. Ingerința să urmărească un scop legitim.....	168
13.3. Ingerința să fie necesară într-o societate democratică	169
13.4. Proporționalitatea ingerinței	169
CURSUL 12. DREPTUL LA NEDISCRIMINARE	174
1. Noțiune și caracterizare	174
2. Motivele de discriminare	175
3. Condițiile discriminării.....	175
Protocolul nr. 12 adițional la Convenție.....	178
CURSUL 13. DREPTUL DE PROPRIETATE.....	179
1. Noțiuni generale	179
2. Noțiunea de bun.....	180
2.1. Noțiunea de „speranță legitimă”	181
2.2. Aplicații practice.....	181
2.2.1. Speranța legitimă bazată pe un act juridic	181
2.2.2. Speranța legitimă bazată pe o prevedere legală	182
2.2.3. Jurisprudența instanțelor ca bază a speranței legitime.....	182
3. Limitări ale dreptului de proprietate	183
4. Privarea de proprietate.....	184
4.1. Condițiile privării de proprietate	185
4.1.1. Privarea de proprietate trebuie să fie prevăzută de lege (legalitatea privării de proprietate).....	185
4.1.2. Privarea de proprietate să fie făcută pentru un interes de utilitate publică	185
4.1.3. Privarea de proprietate să fie conformă normelor de drept internațional	186
4.1.4. Acordarea unei indemnizații.....	186
5. Exercițarea folosinței bunurilor conform interesului general	187
6. Proporționalitatea.....	188
7. Restituirea bunurilor preluate de fostele state totalitare	189
ANEXE	
Convenția europeană a drepturilor omului	191
Protocol nr. 15 din 24 iunie 2013 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.....	220
Protocol no. 16 to the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.....	223
Convenția Europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.....	226
BIBLIOGRAFIE	235